

FICHE “RICHTLIJNEN BRONFICHE” – VERSIE 02

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1 DATABANK INSPECTIEFICHE: BRONFICHE

Deze fiche bouwt verder op informatie in de fiche “gebruik inspectiefiches databank”.

Rechtsgrond en doel bronfiche

In het Vlarema¹ stelt artikel 5.4.1, 2^e lid: “*Het inspectieprotocol asbestinventarisatie regelt minstens: (...)*

4° de richtlijnen voor de invoer van inspectiegegevens in de databank asbestinventarisatie;

5° de risico-evaluatie om een uitspraak te doen over de asbestveiligheid; (...).

Het asbestinventarisatetest doet een uitspraak over de asbestveiligheid van een constructie. Om te spreken van een asbestveilige constructie moeten bepaalde asbesthoudende materialen worden verwijderd en de overige veilig worden beheerd. Zie ook fiche “asbestveilig”.

Het Inspectieprotocol legt vast op welke manier de risico-evaluatie omtrent de asbestveiligheid gebeurt. In de bronfiche wordt voor de inspecteerbare asbestverdachte materialen de informatie genoteerd die nodig is voor deze risico-evaluatie. Het bindmiddel en de eenvoudig bereikbaarheid van een materiaal spelen een rol bij het bepalen van het materiaalrisico en bij het bepalen of een materiaal moet verwijderd worden.

Richtlijnen gebruik bronfiche

Zoals toegelicht in de fiche “gebruik inspectiefiches databank” hanteert de asbestdeskundige de bronfiche voor alle inspecteerbare asbestverdachte materialen die geen afvalstof, roerend goed of afdruiptzone zijn.

---

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Voor het gebruik van de bronfiche gelden een aantal algemene richtlijnen. In sommige gevallen kan of moet van deze algemene richtlijnen afgeweken worden. Deze richtlijnen worden in dit document verder toegelicht.

- In de bronfiche moeten zowel de identificatie als de risico-evaluatie ingevuld worden.
  - o Indien uit een laboanalyse blijkt dat een asbestverdacht materiaal niet asbesthoudend is, dan moeten de risico-evaluatie en adviezen op de databank niet verder ingevuld worden.
  - o Indien een risico-evaluatie niet kan uitgevoerd worden dan rapporteert de deskundige het asbestverdachte materiaal in een onderzoeksbeperking. Een uitzondering hierop geldt voor bepaalde asbestcementen buitenschiltoepassingen.
- In een bronfiche wordt één inspecteerbaar (dus asbestverdacht) materiaal met een bepaald bindmiddel opgenomen.
- Voor de leesbaarheid van het asbestattest is het aangewezen om zoveel als mogelijk identieke asbestverdachte materialen te groeperen in één bronfiche in plaats van ze per ruimte, deelopervlaktes of -trajecten te gaan opdelen in verschillende bronfiches.
- Voor bepaalde asbestverdachte toepassingen dient een specifieke selectie in de bronfiche te worden aangeduid.

2 IDENTIFICATIE EN RISICO-EVALUATIE

2.1 Asbestverdacht versus asbesthoudend

De bronfiche maakt geen onderscheid tussen asbestverdachte of asbesthoudende materialen. De reden hiervoor is dat het Materialendecreet² asbesthoudende materialen definieert als:

Artikel 3, 5°/1 asbesthoudende materialen:

- a) materialen die op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog of op basis van een geldige monstername en analyse asbest bevatten;*
- b) asbestverdachte materialen tenzij de afwezigheid van asbest met zekerheid kan worden aangetoond op basis van een geldige monstername en analyse;*

Anders gezegd betekent dit dus dat als een asbestdeskundige een materiaal aanduidt als asbestverdacht, dit gelijk staat aan een asbesthoudend materiaal tenzij een laboanalyse het tegendeel bewijst. Indien een monstername niet kan of mag, blijft het materiaal asbestverdacht en wordt het dus geïdentificeerd als asbesthoudend.

---

² Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

2.2 Bronfiche zonder risico-evaluatie en adviezen

Normaal gezien leidt het niet volledig kunnen invullen van een bronfiche (identificatie en risico-evaluatie) tot de noodzaak een beperkingsfiche op te maken. Indien een asbestverdacht inspecteerbaar materiaal op basis van de identificatie (laboanalyse) niet asbesthoudend blijkt, dan kan de bronfiche toch gefinaliseerd worden zonder verdere risico-evaluatie en adviezen te moeten invullen. Er moet in dit geval een bronfiche en geen beperkingsfiche ingevuld worden.

2.3 Asbestcementen buitenschilmaterialen

Indien een risico-evaluatie niet kan uitgevoerd worden dan rapporteert de asbestdeskundige dit in een beperkingsfiche. Voorbeelden:

- de asbestdeskundige kan het bindmiddel (cement of type Pical) niet bepalen van geverfde plafondplaten die fysiek onbereikbaar zijn omdat ze zich te hoog bevinden (> 3,5 m);
- de asbestdeskundige stelt afgesloten zekeringen vast maar kan niet bepalen of ze asbestkartonplaatjes bevatten.

Een uitzondering op bovenstaande regel geldt voor bepaalde asbestcementen buitenschiltoepassingen.

Voor onderstaande vast te stellen asbestverdachte vezelcementen buitenschiltoepassingen moet altijd een bronfiche opgemaakt worden. Ook indien de risico-evaluatie niet voldoende kan uitgevoerd worden. In deze gevallen moet de risico-evaluatie dan naar best vermogen ingevuld worden in de databank.

- Dak- en gevelbedekking
  - o Lei, shingle
  - o Plaat
  - o Golfplaat
  - o Nok, windveer boeiboord
- Dakgoot
- Rookgaskanaal
- Schouwhoed, ventilatiekap (anti-windval)
- Hemelwaterafvoerkanaal

3 **BINDMIDDEL**

3.1 Keuze bindmiddel

De keuze van het bindmiddel bepaalt of het asbestverdachte/asbesthoudende materiaal als hecht- of niet-hechtgebonden wordt gecategoriseerd maar heeft ook een impact op de risico-evaluatie.

Alle asbestverdachte materialen bestaan in meer of mindere mate uit een bindmiddel. In asbesthoudende materialen zijn in dit bindmiddel de asbestvezels eventueel tezamen met andere stoffen vermengd. Het type bindmiddel is één van de elementen die bepaalt in welke mate asbestvezels gemakkelijk worden vrijgegeven uit het materiaal.

Het Materialendecreet definieert hechtgebonden asbesthoudende materialen als volgt:

Artikel 3, §2,1°/1

“asbesthoudende materialen waarin de asbestvezels in oorsprong sterk gebonden zijn door een bindmiddel dat hoofdzakelijk bestaat uit cement, bitumen, mastiek, kunststof of lijm”.

Het is dus het bindmiddel van een asbesthoudend materiaal zoals het in oorsprong geproduceerd werd, dat bepaalt of een asbesthoudend materiaal gecategoriseerd wordt als hechtgebonden dan wel niet-hechtgebonden. Binnen de niet-hechtgebonden materialen worden voor de berekening van de materiaalscore nog twee categorieën onderscheiden: deze met matrix en deze en met weinig of geen matrix. Hoe minder het gekozen bindmiddel de asbestvezels bindt, hoe zwaarder dit doorweegt in de risico-evaluatie in de databank.

In zijn huidige toestand kan een oorspronkelijk hechtgebonden materiaal toch een grote kans op vezelvrijgave inhouden omwille van verwerking of beschadiging. Het bindmiddel is daarom slechts één van de parameters die de materiaalscore van een asbesthoudend materiaal bepalen.

Op basis van zijn visuele vaststelling bepaalt de asbestdeskundige het type bindmiddel en voert in de bronfiche deze informatie in. Is het bindmiddel in de bronfiche cement, bitumen, mastiek, kunststof of lijm, dan zal in de databank de bron automatisch als hechtgebonden worden gecategoriseerd. Dit ongeacht of het ondertussen door verwerking of beschadiging in slechte staat verkeert.

De eigen vaststelling van het type bindmiddel en dus de categorisering als hecht of niet-hecht primeert ook op de gebondenheid eventueel vermeld in het analyserapport. De asbestdeskundige kan het wel als toets gebruiken voor zijn eigen vaststelling.

Een in oorsprong hechtgebonden asbesthoudende materiaal in slechte staat kan een verhoogd of hoog risico inhouden op het vrijgeven van asbestvezels. Voor de risico-evaluatie geeft de asbestdeskundige daarom de toestand van het materiaal aan. Zo wordt een verminderde “gebondenheid” van de vezels dus gerapporteerd via de risico-evaluatie (toestand van het materiaal) maar niet door een in oorsprong hechtgebonden asbesthoudend materiaal te gaan categoriseren als niet-hechtgebonden.

3.2 Eén bindmiddel per bronfiche

Omdat het bindmiddel een belangrijke parameter is om de materiaalscore te bepalen, geldt als algemene richtlijn dat in een bronfiche één inspecteerbaar (dus asbestverdacht) materiaal met een bepaald bindmiddel opgenomen wordt.

Bij aan mekaar gehechte - verkleefde - versmeerde asbestverdachte materialen met een verschillend bindmiddel varieert de materiaalscore dus ook in functie van het bindmiddel. Om die redenen moet de asbestdeskundige voor elke asbestverdachte laag met een verschillend bindmiddel een aparte bronfiche opmaken. Versmeerde – verkleefde niet-asbestverdachte lagen mogen wel meegenomen worden in de bronfiche (bv. vermelden in notitieveld).

Een tweede reden om per asbestverdachte laag een aparte bronfiche op te maken, vormt het feit dat de toets “eenvoudig bereikbaarheid” een verschillende uitkomst heeft bij zo’n aan mekaar gehechte asbestverdachte materialen. Je krijgt bijvoorbeeld een andere uitkomst voor de lijmlaag (niet eenvoudig bereikbaar) dan voor de bovenliggende vinyltegels (eenvoudig bereikbaar).

Voorbeeld: Asbestverdachte vinyltegels verkleefd aan asbestverdachte zwarte lijm.

Zowel voor de uitspraak over de vinyltegels (bindmiddel kunststof) als voor de uitspraak over de (indien vast te stellen) lijm (bindmiddel lijm) moet de asbestdeskundige een bronfiche opmaken. Ook voor de monsternamen betekent dit mogelijk dat een zuiver monster vinyltegel apart van een zuiver monster lijmlaag aan het asbestlabo zal moeten bezorgd worden. (zie ook fiche “monsternamen: hoeveelheid”).

Niet vast te stellen lijmlagen, die bv. pas aangetroffen worden na inherente schade bij een monsternamen van vinyltegels, kunnen optioneel worden opgenomen in een adviesfiche. Het bemonsteren en opnemen van dergelijke lijmlaag in een bronfiche behoort in se eigenlijk tot aanvullend onderzoek (zie ook fiche “monsternamen: zorgvuldigheid en veiligheid”).

Uitzonderingen hierop vormen in oorsprong (zoals gefabriceerd) uit verschillende asbestverdachte lagen samengestelde materialen. In dat geval wordt wel één bronfiche opgemaakt en neemt de asbestdeskundige het meest risicobepalende bindmiddel als basis. De eenvoudig bereikbaarheid wordt getoetst aan de gehele toepassing. Een voorbeeld hiervan is een asbestverdacht vinyl met een asbestverdachte (karton)onderlaag. Het is het bindmiddel karton dat doorweegt in de risico-evaluatie.

4 MATERIAALRISICO EN EENVOUDIG BEREIKBAARHEID

Oppervlaktes of lijntrajecten

Voor de leesbaarheid van het asbestattest is het aangewezen om inspecteerbare asbestverdachte materialen (met eenzelfde bindmiddel) zoveel als mogelijk te groeperen in één bronfiche in plaats van deeloppervlaktes of -trajecten te gaan opdelen in verschillende bronfiches.

Voor sommige asbestverdachte materialen moet de asbestdeskundige afwegen of er argumenten zijn om bepaalde zones of trajecten in een aparte bronfiche op te nemen. In het bijzonder voor asbestverdachte materialen die als lijntraject of bekleding van oppervlaktes voorkomen in meerdere gebouwdelen, moet de asbestdeskundige een keuze maken in de afbakening per bronfiche.

In bepaalde gevallen is het zelfs verplicht om een aparte bronfiche op te maken:

- pleisterwerk:
  - o aparte bronfiche voor pleisterwerk op wanden en gelijkaardige constructie-elementen versus plafonds en gelijkaardige constructie-elementen;
  - o aparte bronfiche voor pleisterwerk aan dezelfde constructie-elementen, maar in een andere constructie;
  - o aparte bronfiche voor pleisterwerk aan dezelfde constructie-elementen, maar met een significant andere risico-evaluatie: aparte bronfiches op lokaalniveau.
- leidingisolatie: aparte bronfiche per installatiedeel (leidingen versus expansievat) en per functionele eenheid (zolder, nachthal, stookruimte, ...)

In bepaalde gevallen kan het ook aangewezen zijn om op te splitsen in twee of meerdere bronfiches omwille van volgende redenen:

- verfijnde afbakening van de zone met het verhoogde risico met het oog op gerichte risicobeheersmaatregelen (bv. luchtdicht afsluiten ruimte);
- verfijnde afbakening van de te verwijderen zone met het oog op een reductie van de verwijderkosten (bv. platen type "Pical");
- ander gebouw, ander gebouwdeel fysiek of functioneel gescheiden (bv. dakbedekking).

Identieke veelvuldig aanwezige asbesthoudende materialen

Vensterbanken, dorpels, traptreden, mastiek tussen glas en schrijnwerk, enz. zijn voorbeelden van afzonderlijke maar identieke asbestverdachte materialen die veelvuldig in éénzelfde gebouw of meerdere gebouwen in het inspectiegebied kunnen voorkomen. Indien voldaan is aan de algemene richtlijnen, mogen ze gegroepeerd worden in één bronfiche. De asbestdeskundige kan opteren om toch per gebouw of bouwgroep aparte bronfiches op te maken.

5 RICHTLIJNEN SELECTIES IN VELDEN BRONFICHE

5.1 Asbestcementen buitenschilmaterialen

Voor de rapportage van één van de materialen opgelijst in hoofdstuk 2.3 selecteert de asbestdeskundige in de bronfiche één van onderstaande categorieën in de overzichtslijst '(Asbest)toepassing' onder het tabblad 'Identificatie':

- Dak- en gevelbekleding
- Dakgoot
- Rookgaskanaal
- Schouwhoed, ventilatiekap (anti-windval)
- Hemelwaterafvoerkanaal

Deze limitatieve lijst van toepassingen is, indien asbestverdacht, automatisch gelinkt met de mijlpaal 2034 en de conclusie 'niet-asbestveilig' ongeacht de uitkomst van de risico-evaluatie. Deze limitatieve afbakening is gebaseerd op de verweringsproblematiek beschreven in de literatuur.

Volgende situaties vallen NIET onder deze limitatieve lijst met automatische link 'mijlpaal 2034 en 'niet-asbestveilig':

- gevelplaten type Glasal (onder schrijnwerk, ...): de vezelcementmatrix is tijdens de fabricatie voorzien van een harde, afschermdende kunststoflaag;
- dikkere dekstenen (scheidingsmuren, ...);
- wanddelen niet toegepast als dak- of gevelbekleding; deze toepassingen maken deel uit van de wand (gebouwschil) zelf en zijn niet de bekleding van de wand, bijvoorbeeld holle vezelcement wandpanelen;
- alternatieve toepassing van leien en (golf)platen: niet als dak- of gevelbekleding maar als verloren bekisting of tuinafboording.

In voornoemde gevallen selecteert de asbestdeskundige een andere categorie in de lijst '(Asbest)toepassing' zoals bijvoorbeeld hoofdthema's 'Verloren bekisting' en 'Plaat, paneel, tablet'.

5.2 Pleisterwerk en crepi

Eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesttoepassingen vallen onder de mijlpaal 2034. Uitzondering hierop vormt pleisterwerk met een laag risico. Eenvoudig bereikbaar pleisterwerk met een verhoogd of hoog materiaalrisico valt wel onder de mijlpaal 2034. Ook pleisterwerk aan de buitenzijde van een gebouw, veelal crepi genoemd, valt onder de mijlpaal 2034 als het eenvoudig bereikbaar is. Crepi kan onder die naam in de praktijk echter ook als binnentoepassing toegepast zijn.

Daarom is het belangrijk de juiste toepassing te selecteren op basis van het feit of het pleisterwerk of de crepi aanwezig is als binnen- dan wel binnentoepassing:

- crepi of pleisterwerk als binnentoepassing: selectie 'pleisterwerk'
- crepi of pleisterwerk als buitentoepassing: selectie 'crepi'

5.3 Afschermingsgraad

In het tabblad 'risico-evaluatie' moet de asbestdeskundige de parameter 'afschermingsgraad van het gehele materiaal' aanduiden. Het is belangrijk dat een afscherming enkel lagen of materialen betreft die na de productie ervan bovenop de asbestverdachte toepassing werden aangebracht. Een niet-asbestverdachte (asbestvrije) laag aan de buitenzijde van een asbestverdachte toepassing mag NIET als een afscherming beschouwd worden indien ze reeds in oorsprong deel uitmaakte van de toepassing (meerlagig geproduceerd). Het geheel vormt samen de toepassing.

Voorbeelden niet-afgeschermdde asbesttoepassingen:

- platen type "Glasal": vezelcement met harde kunststof bekleding;
- vinyl vloerzeil: kunststof bovenlaag met onderlaag uit asbestkarton.

Voorbeelden wel afgeschermdde asbesttoepassingen:

- platen type "Glasal" bekleedt met structuurbehang;
- vinyl vloerzeil bedekt met laminaatvloer.